

För en framtid att längta till!

- med barn och unga i fokus

Inledning

Detta fördjupade program med barn och unga i fokus innehåller både politik som Miljöpartiet de gröna har drivit under flera år och sådant som vi utvecklat som ny politik för kommande mandatperioder.

Barnen har rättigheter!

För över hundra år sedan, 1900, utkom boken Barnets århundrade skriven av Ellen Key. Hon var en av sin tids mest inflytelserika pedagoger och författare, även utanför Sveriges gränser. Som opinionsbildare och samhällsvisionär utövade och utövar hon alltjämt inflytande. Hon menade att alla barn har rätt till utbildning och utveckling, och att samhället har en skyldighet att ta ansvar. Hennes Barnbalk från 1910 är föregångare till Barnkonventionen, som blev lag i Sverige den 1 januari 2020. Att barnets århundrade ska komma väntar vi fortfarande på.

I syfte att Barnkonventionen fullt ut ska genomsyra kommunens verksamheter krävs att alla kontor bearbetar hur just deras ansvarsområde ska svara upp mot lagens krav. För detta behövs praxis utvecklas.

Miljöpartiet i Norrköping ska verka för:

- att kommunen arbetar med att barnrättsperspektiv redogörs i bokslut varje år, där kommunala kontor identifierar aktuella områden och tar fram praxis

Låt barn och unga stå i centrum!

Barnkonventionen klargör vilka rättigheter alla barn har. I beslut och åtgärder som rör barn ska barnets bästa alltid beaktas. Samhället har ett ansvar för att skydda barnet mot vanvård, utnyttjande och övergrepp. I artikel 6, en av de fyra grundprinciperna, fastställs varje barns rätt till liv, överlevnad och utveckling.

Det handlar inte bara om barnets fysiska hälsa utan också om den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen. Det är inte utan att man undrar vad Ellen Key skulle ha tänkt om hon levt idag, eftersom hennes budskap fortfarande är lika aktuellt.

Vi i Miljöpartiet menar att det är av högsta prioritet att värna om en trygg uppväxt för barn i Norrköping och hela vårt land. Där samhällets uppgift är att sörja för att det vid behov finns stöd för barnet och dess föräldrar, från allra första andetag hos spädbarnet, genom förskolan och vidare till de obligatoriska skolåren och gymnasiet. För att klara av uppdraget med ansvar för barn och ungas utveckling och utbildning, måste kommunen samarbeta mer och närmare med framförallt regionen. Det är alldeles för ofta ett pekande på att någon annan instans har det juridiska ansvaret i syfte att därmed också skjuta över vem som genomför arbetet, istället för att se synergieffekterna av samarbete.

Miljöpartiet i Norrköping ska verka för:

- att samarbete mellan kommunen och regionen återuppbyggs och utvecklas, särskilt för de yngsta åldrarna som spädbarnsenheten och att förskolans specialpedagoger behöver utveckla ett nära samarbete med BVC
- att barn och unga alltid ska vara i fokus för att finna gemensamma lösningar

Storleken på grupperna i förskola och skola måste vara rimliga!

Förskolan är en viktig del under uppväxten och den måste ges förutsättningar att kunna främja barnets utveckling genom lek i trygg samvaro, men också vara en plats som ger barnen en bra grund att stå på inför skolstarten.

Alla barn ska ges förutsättningar att utvecklas, oavsett bakgrund och bostadsort. På många håll i landet, som här i Norrköping, är dessvärre barngrupperna alldeles för stora, och långt ifrån de rekommendationer som Skolverket har. En kombination av lagom stora barngrupper och tillräcklig personaltäthet ger förskolan bättre förutsättningar att fullfölja sitt uppdrag.

Vi i MPN menar att barn idag riskerar att inte få det stöd de behöver, enligt beprövad erfarenhet och på vetenskaplig grund. Pedagogernas stressnivå har

ökat, när grupperna är för stora. Här behöver vi agera skyndsamt för de barn och unga som finns i förskola och skola, och för att behålla personalen.

Vårt svar är därför att inte säga upp personal nu när antalet barn minskar, utan istället behålla dem så att en minskning av antalet barn per grupp kommer naturligt. Genom vår modell **“Förskolelöftet”** visar vi att det också är både ekonomiskt möjligt och hållbart över tid. Vad modellen går ut på är att upprätta ett system med fondering på samma sätt som när vi i samhällsbyggnadsfrågor använder en särskild investeringsbudget.

Att betala för extra personal i förskolan är en investering för att stödet senare under skolgången ska minska, kort och gott. Ytterligare en stor vinst som vi ser med denna investering, är att personalen då får tid att implementera det som ger bättre förutsättningar i social träning och inläring, enligt forskningen. Allt det som det idag inte finns tid för, då personalen har för stora barngrupper.

Förskolan har en viktig roll i att kompensera för skillnader i barns uppväxtvillkor. Vi vet att deltagande i förskola har betydelse för barnets framtida skolresultat.

Miljöpartiet i Norrköping ska verka för:

- att visa att förskolan är en investering, som betalar sig under senare skolår genom att driva igenom “Förskolelöftet”
- att se till att alla Norrköpings förskolor senast 2030 kommer ha barngrupper enligt Skolverkets riktlinjer, som är 6-12 st för barn i åldern 1-3 år, respektive 9-15 st för barn i åldern 4-5 år, med en personaltäthet som är god i förhållande till antalet barn¹

¹<https://www.skolverket.se/styrning-och-ansvar/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/ratt-till-for-skola#h-Barnsratttillengodmiljoiforskolan>

Låt skolan få styra skolan!

Förskoleklass och grundskolan är avgörande för likvärdiga möjligheter till kunskap och bildning, kreativitet och kulturupplevelser. För att möjliggöra skolans nationella och kompensatoriska uppdrag krävs mest uppenbart tillräckligt med resurser i form av utbildade lärare.

Vi ser också att det behövs kontinuitet i ett bra och stödjande ledarskap från en rektor. Tillgång till skolhälsosteam behövs också med skolläkare, skolsköterska, kurator, psykolog, speciallärare och specialpedagog samt andra kompetenser som studie- och yrkesvalslärare och bibliotekarie. Lokaler som är ändamålsenliga.

MP driver på nationell nivå att kommunerna ska ha vetorätt när det gäller etablering av nya friskolor och förbjuda friskolor som drivs av aktiebolag. Skattemedlen ska gå till verksamheten och man vill undvika överkompensation till friskolor.

Miljöpartiet i Norrköping ska verka för:

- att rektorer i kommunen har en rimlig arbetsmiljö och ett nära ledarskap

Grönare skolgårdar och trygga skolvägar!

En bra skolgård är förstås också en viktig del för barnens hälsa och påverkar skolresultaten. Här har Norrköping förr varit en föregångare, men under de senaste decennierna inte prioriterat. Detta vill vi ändra på!

Ytterligare en grundförutsättning är förstås vägen till skolan. Trygga skolvägar ger möjlighet till en aktiv transport, vilket positivt bidrar till att öka den fysiska aktiviteten för barnen.

Miljöpartiet i Norrköping ska verka för:

- att vi får gröna skolgårdar med gott utrymme för aktivitet i hela kommunen
- att säkra och trygga skolvägar ska vara högt prioriterad i satsningar på infrastruktur

Prioritera barn och ungas hälsa!

Vi ser en samhällsutveckling där barn och unga mår allt sämre och de elever som behöver stöd får det ofta alldeles för sent. Detta trots att vi vet hur viktigt det är med tidiga insatser för att förhindra tidigt utanförskap, marginalisering eller rekrytering till kriminalitet. Dagens elevhälsa räcker inte till och måste därför regleras². Att satsa på tillgänglig, välorganiserad elevhälsa, som kan möta de barn och unga som behöver stöd i sin skolgång, är en mycket angelägen uppgift ur både den enskilda individen, men också utifrån ett samhällsekonomiskt perspektiv. Elevhälsan har både ett övergripande specialpedagogiskt uppdrag men också ett vårduppdrag mot fysisk och psykisk ohälsa och omfattar barn och unga från förskoleklass och vidare genom gymnasiet.

Miljöpartiet i Norrköping ska verka för:

- att satsa på en tillgänglig och väl fungerande elevhälsa som når alla barn och unga, från förskoleklass till gymnasiet

Ge det stöd som behövs i tid!

Det är också viktigt att det finns stödfunktioner till skolans kärnuppdrag med att undervisa och utbilda. Idag kommer rapporter om att antalet barn i skolvägran ökat kraftigt. Ett stöd för dem är kommunens neuropsykiatriska center, som idag fångar upp barn och unga i åldern 13-23, vilka av olika skäl till exempel inte kommer iväg till skolan. Många av dem har NPF-problematik. Här har vi i partiet lämnat in en motion, där vi ser ett behov av att utöka neuropsykiatriska centrets uppdrag till att kunna möta och arbeta med barnen mycket tidigare, helst redan från 7 års ålder.

Miljöpartiet i Norrköping ska verka för:

- att kommunens neuropsykiatriska center får ett bredare uppdrag för att kunna arbeta med barn från en tidigare ålder

²<https://www.regeringen.se/globalassets/regeringen/dokument/utbildningsdepartementet/prese ntationsbilder-fran-presstraff-den-25-november-2025-om-att-elevhalsoutredningens-slutbetanka nde-tas-emot.pdf>

Fritiden spelar roll!

Fritidsgården är för många barn och unga i Norrköping den allra mest naturliga mötesplatsen. De är för många också den plats där de verkligen blir sedda, får lov att bara vara sig själva utan att behöva prestera eller leva upp till något.

Det finns totalt sett väldigt många sätt för ungdomar att ha en aktiv fritid - men det har blivit sämre. Föreningsbidrag som inte ökar trots att kostnaderna gör det. Att flera tvingas dela på sämre rustade lokaler.

Kommunen, och då framförallt den politiska ledningen, måste sitta ner tillsammans med föreningar och hitta lösningar och strukturer som passar det samhälle vi har idag. Det kan vara att kommunen är en partner, som när en förening vill samarbeta med en fritidsgård, eller att tänka i nya banor vad gäller att kunna samsas i andra lokaler än de nu befintliga. Kort och gott ett nytänkande, som vi vet att många föreningar redan tänkt på men inte blivit lyssnade på.

Ett nytänkande är också nödvändigt för att möta upp att fler grupper ska kunna delta i allt från idrott till kulturskola. Här ser vi också ett stort behov av aktiviteter som är tillgängliga både på kvällar och helger.

Miljöpartiet i Norrköping ska verka för:

- att fritidsgårdar, annan fritidsverksamhet och samverkan med det lokala föreningslivet ska utvecklas i hela staden
- att skapa säkra mötesplatser och fritidsgårdar för unga, som är tillgängliga på kvällar och helger
- att fler barn och unga från underrepresenterade grupper ska få möjlighet att delta i alla former av fritidsaktiviteter
- att engagera och koppla lokala föreningar till fritidsgårdarna i syfte att förstärka verksamhet, inte för att spara pengar

Låt ungdomarna vara med och bestämma!

Barn och ungas tro på demokrati och intresse för politik minskar,³ vilket är starkt oroande. De tror inte att politikerna kan lösa samhällsproblemen, och vi ser en ökning av andelen som anser att de har små eller inga möjligheter att påverka samhället⁴.

Barnkonventionens artikel 12 talar om alla barns rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad. Hänsyn ska tas till barnets åsikter i frågor som berör honom eller henne, hänsyn ska tas till barnets ålder och mognad.

Under 2024 lämnade vi därför in en motion om att inrätta ett Framtidsråd, där unga mellan 13-16 år kan ges möjlighet att involveras i demokrati på lokal nivå och komma med förslag på åtgärder i frågor som berör dem. Det handlar inte bara om frågor som helt uppenbart berör barn och unga utan att även ha med deras perspektiv när detaljplaner tas fram.

Miljöpartiet i Norrköping ska verka för:

- att fortsätta driva på utvecklingen och etableringen av Norrköpings framtidsråd

³ <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/rapport-ungas-intresse-for-samhallspolitik-minskar>

⁴ <https://info.ungdomsbarometern.se/aktuellt/ett-ar-fore-valet-unga-upplever-minskat-inflytande-och-oro-for-politiken>